

Nesze, itt írd alá, van rá három perced!

Székely Tamással, a VDSZ* elnökével beszélget Rádai Eszter

– *Amikor december 13-án megállapodtunk abban, hogy ma, 21-én délelőtt fogunk beszélgetni, úgy feltételezte, hogy a lelkesedés már a 16-ára, vasárnapra meghirdetett tüntetésig sem fog kitartani. De kitartott, olyanynira, hogy egészen a Kunigunda útjáig vitte az embereket, sőt, a képviselőket be a tévészékházba is, ahol aztán – némiképp váltott műszakban – az éjszakát és a következő napot is töltötték. A tüntetések, útlezárások azóta is zajlanak Budapesten és szerte az országban... Emlékszik rá, hányszor vett részt vagy épp szónokolt közben különféle demonstrációkon?*

módosították önálló képviselői indítvánnyal a munka törvénykönyvét, hogy bárkit megkérdeztek volna, bárkivel egyeztettek volna róla. És a harmadik ok, ami kicsit háttérbe szorult: még mindig nincs megállapodás a szociális partnerek között a minimálbérről és a garantált bérminimumról.¹ Vagyis megszületett a kormány részéről három olyan, a munkavállalók nagy csoportjait egzisztenciájukban jelentősen és hátrányosan érintő döntés, amit erőből, egyeztetés nélkül vitt keresztül, ez pedig kicsapta a biztosítékot a szak-szervezeteknél.

54

– Négy felszólalásom volt, ha jól számolom, de nem a szám fontos, hanem a tartalom. Én egyébként a december 8-át tartom szakszervezeti szempontból fontosnak. Túl voltunk egy lendületet adó cafeteriatüntetésen, ami ugyan létszámában kevésnek tűnt, de meg tudtuk fújni a sípot. Ezért itt most egy picit lépünk vissza, és emlékezzünk arra, ami a mostani helyzetig elvezetett. Mert annak, hogy a szakszervezetek végre elindultak a radikalizálódás útján, több oka is volt. Az egyik, hogy ebben az évben a béren kívüli juttatások, a cafeteria adóztatását úgy változtatták meg, hogy a munkavállalók mindenképpen rosszabbul fognak járni. A másik, hogy anélkül

– *Én másképp láttam, ezek még egyáltalán nem csaptak ki semmit, majd csak most a rabszolgatörvény, ha egyáltalán.*

– Ez így van. Miközben a rabszolgatörvény elnevezés – rajta van egy régi plakáton – már 2011-ben megszületett. Azon a plakáton már olvasható a szó: rabszolgatörvény; mi ezt már akkor használtuk, amikor a munka törvénykönyvét megváltoztatták, és amikor megszerveztük a legnagyobb szakszervezeti tüntetést, egyébként az utolsót is: október

* VDSZ: Magyar Vegyipari, Energiaipari és Rokon Szakmákban Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége.

¹ A megállapodás, amelyet nem írt alá a MASZSZ, december 30-án jött létre. A MASZSZ álláspontja, hogy ez a megállapodás nem konszenzusos, a kormány két „lakájszakszervezettel” igyekezett hitelesíteni. A kihirdetett minimálbér kizárólag a munkáltatóknak kedvez, hiszen a nettó összeg nem éri el a 100 ezer forintot.

1-jén hatvanezren voltunk a Kosuth téren és környékén. Tehát ez a kiindulási pont. Most, amikor találkoztunk, 2018. december 21-én, lesz egy nagy tüntetés, és utána mindenki szépen hazamegy...

– *És karácsonyozik...*

– Utána újra kell építeni mindent, és remélhetőleg azoknál a munkavállalóknál is leesik a tantusz, akik eddig nem nagyon értették, mit jelent a béren kívüli juttatás, a cafeteria megadóztatása, és most majd nyilatkozniuk kell a munkáltatójuknak arról, hogy a megmaradt elemek közül mit akarnak igénybe venni... És amikor azt mondják, hogy szeretnék folytatni a lakásmegtakarítási befizetéseiket, akkor azt felelik nekik: sajnos nem tehetitek, ez a lehetőségek megszűnt, mert az adózási környezet miatt már nem éri meg a munkáltatónak. Jó, oké – mondhatja erre a munkavállaló –, akkor legyen mondjuk Budapest-bérlet a fővárosi dolgozóknak. Nem, ezt sem fogjátok megkapni, mert a jelenlegi adózási feltételek mellett ez a munkáltatónak nyolcvan százalékkal többbe kerülne, mint ha készpénzben adná. És aztán mindennek betetőzéseként a dolgozónak nyilatkoznia kell arról is, vállalja-e a jelenlegi körülmények között a négyszáz túlórárt... Amikor ezek mind összejönnek... és ezekkel a változásokkal szépen sorban szembesülnek a munkavállalók, na, akkor leesik a tantusz.

– *Nem lehet, hogy végül mégis a túlóratörvényt megszavazó kormánytöbbségnek lesz igaza, és a munkavállalók, hogy többet kereshessenek, vagy épp, hogy pótolják, amit a*

cafeteria megadóztatása miatt elveszítene, valóban önként vállalják a több túlórárt?

– Szerintem meg ez lesz a következő nagy felismerés: hogy egyáltalán nem önkéntes az „önkéntes” túlóra... Mert, valljuk be őszintén, a béren kívüli juttatásnál még a munkáltató és a munkavállaló nagyjából azonos állásponton van, hiszen mindkettő azt mondja, nem lesz ez így jó. De az úgynevezett önkéntes túlóránál már valódi és komoly az érdekelletét köztük: a munkáltató részéről sokkal nagyobb lesz a nyomás, hogy „márpedig, barátom, vedd tudomásul, és itt írd alá, hogy 2019-ben négyszáz órát fogsz túlórázni”... Nagyon nagy baj egyébként – és ezzel nem kívánok megsérteni senkit –, hogy még mindig sokan nem tudják, hogy mi változott ebben a törvényben. A munka törvénykönyve, és ez nem változott, kétszázötven órát ír elő, és most erre lehet a munkavállalónak – vagy ha van kollektív szerződés, és az háromszáz órát ír elő – száz vagy százötven órát pluszban vállalnia.

– *Kik nem tudják? Az érintettek?*

– Egyrészt az érintettek, másrészt az újságírók, akik kérdeznek és írnak róla, de közben nem tudják, hogy miről beszélnek. Ha megnézzük a hírportálokon megjelent cikkeket, sikít, hogy az írójának fogalma sincs arról, hogy miről ír. Nem is értem, mi alapján írják a cikkeket. Ez probléma. Bármennyire is segíteni akarnak, a félinformációkkal hátráltatják a szakszervezeti munkát.

– *Pedig ön a blogjában (aszakszervezet.blog.hu) érthetően elmagyarázza.*

– De ezt a négymillió munkavállalóból csak nagyon kevesen olvassák.

– *De akkor – bocsánat, személy szerint nem is önnek, úgy általában a magyar szakszervezeteknek szól – miért nem élőszóban magyarázzák el? Miért nincsenek ott a szakszervezetek munkatársai a munkahelyeken? És miért ülnek a szakszervezeti vezetők a székházaikban, miért nem magyarázzák szakadatlanul, amióta 2011-ben súlyosan megnyirbálta a kormány mind a munkavállalói, mind a szakszervezeti jogokat, hogy ez mit jelent a munkavállalóknak?*

– Igaza van, nem tudok magával vitatkozni. Magyarországon, de nemcsak itt, az egész régióban óriási szükség lenne a szakszervezetekre, a munkahelyeken az erős kollektív érdekvédelemre, és én személy szerint azért küzdök most már hosszú évek óta, hogy ez a trend megforduljon. Mert az elmúlt időszak történelmének köszönhetően a régióban a második világháború előtti időszakhoz képest jelentősen meggyengültek a szakszervezetek, és nem képesek betölteni azt a szerepet, ami pedig rájuk van a munka világában kiosztva.

– *Erről, ennek a helyzetnek az okairól mindenképpen szeretném a véleményét kérdezni, de most maradjunk még kicsit a mai napnál, a mostani feladatoknál. Azt olvasom, hogy ön, mint szakszervezeti vezető, a „kaszák és kapák kiegyenesítéséről” beszélt valahol, és forró telet ígért. Csakhogy aki eddig ott volt a tüntetéseken, vagy a Facebookon követte az eseményeket, kénytelen volt észrevenni, hogy ezeken a rabszolgatörvény vizsgálatát egyáltalán nem az érin-*

tettek követelték, nem ők tüntettek ellene, hanem elsősorban a fiatalok – közöttük a legharcosabbak jobbkios és momentumos zászlók alatt – és általában az értelmiségiek. Ezért is szajkózzák a kormányoldalon és a kormányközeli médiában a tüntetők „Soros-bérenc” voltát, mondván „hiszen ezek fiatalok, diákok, akik még soha nem dolgoztak. Hogy jönnek ők ahhoz, hogy a munkavállalók érdekeiért és jogaiért tüntessenek?”

– Hát igen. A jelenség, hogy a diákokkal közösen vagyunk az utcán, hatalmas dolog.

– *Ami egyben azt is jelenti, hogy végre megjelentek ezeken a demonstrációkon az eddig fájón hiányzó társadalmi szolidaritás jelei.*

– Erről van szó.

– *De ez a szolidaritás pillanatnyilag elég egyoldalúnak látszik.*

– Miért?

– *Mert nincsenek ott vagy csak elenyésző kisebbségben a tüntetők között a rabszolgatörvény potenciális érintettjei.*

– Dehogynem! Kinn vannak a vidéki településeken és az utakon. Ki más csinálná a felpályás útlezárásokat, amelyek egyre támogatottabbak, ha nem ők?! Miskolcon, Szombathelyen nemcsak a diákok és az értelmiségiek tüntetnek – akik egyébként maguk is munkavállalók, ők a fehérgallérosok –, hanem a kékgallérosok is. A felpályás útlezárásokat például Bánrévén, ahol ez nagyon jól sikerült, elsősorban ők szervezték.

Ezenkívül ott voltak Nagykanizsán, Zalaegerszegen is, közel száz autóval állították meg a forgalmat. Közben nem vitatom, hogy Budapesten még a december 8-i tüntetésen is – készült egy felmérés a résztvevők korösszetételéről, iskolai végzettségéről – a nem szakszervezethez köthető tüntetők jóval többen voltak.

– *Jól értem? A szakszervezet által meghirdetett tüntetésen is kevesebben voltak, akik tagjai valamilyen szakszervezetnek?*

– Igen, ezt mutatta a kutatás. De ez miért baj? A munkavállalók többsége vidéki lakos. A résztvevők közel húsz százaléka mondta magáról, hogy kapcsolódik a szakszervezethez.

– *Mi derült még ki róluk azonkívül, hogy ők voltak kevesebben? Fiatalok? Középkorúak? Mennyire képzettek? Nők, férfiak?*

– A december 8-i tüntetésen a résztvevők többségében budapesti lakosok voltak, magasan kvalifikált, főiskolai, egyetemi végzettségű emberek, akik pontosan megértették, miről szól a túlmunka kérdése. És ott is szép számmal voltak fiatalok, jelentős volt az arányuk, amiből arra következtettek, hogy közülük egyre többen érzik, hogy a vásár egyre inkább az ő bőrükre is megy, az ő jövőjüket határozza meg, és hogy ez az irány nagyon rossz.

– *Visszatérve a kékgallérosokra, mennyire jutnak el hozzájuk a hírek arról, hogy mi történik mostanában a parlamentben és az utcákon, a Kossuth téren, a Várban, a Kuni-gunda útján és így tovább? Áttöri*

ez az ingerküszöbüket? Én busszal, villamossal, metróval járok, és nem veszem észre, hogy a közlekedő embereket foglalkoztatnák a demonstrációk, hogy bárki erről szót váltana... Vagy ha igen, akkor olyan megjegyzések formájában, hogy „nincs jobb dolguk...?”. És „szörnyű, hogy már megint le van zárva a fél város...!”.

– Vidéken ez most nem így van. Pedig oda nehezen vagy egyáltalán nem jutnak el az információk, nem véletlenül hallgat az eseményekről a kormány média, vagy ha mégsem, akkor úgy próbálja beállítani, mint ha Budapesten is csak hőzöngésről vagy épp a város szétveréséről lenne szó. Mégis optimistább vagyok, mint korábban, mert most már vidéken is kimennek az emberek az utcára. Ránk, szakszervezetesekre több feladat hárul a szervezésben és az információk eljuttatásában is. Az is fontos, hogy most az ellenzék, különösen azon a bizonyos szerdán, amikor a kormánytöbbség elfogadta a rabszolgatörvényt, tette a dolgát, és azóta is teszi. Remélem, hogy ez így is marad, és nem kerekednek felül a szakszervezeti mozgalomban sajnos már megtapasztalt személyi és politikai érdekek, mert akkor régen rossz. Én a pártokat csak kívülről szemléltem, nincs belső tapasztalatom...

– *A szakszervezeti mozgalomban ezek már felülkerekedtek?*

– A szakszervezetekben – most és korábban is – a személyi és egyéni érdekek érvényesítése miatt nagyon fontos alapkérdésekben sincs egyetértés... A személyi érdekek – ennek utána lehet nézni – gyakran felülkerekednek az alapérdekeken.

– *Egy-egy szakszervezetten belül, egy-egy ágazati szakszervezetten belül, egy-egy szövetségen belül vagy a különféle szövetségek között?*

– Is-is.

– *Arra céloz, hogy a politikai orientáció, bizonyos pártok közelsége szerepet játszhat a szakszervezetek helyzetmegítélésében és döntéseiben? Illetve – ezzel összefonódva – az egyéni érdek?*

– Ilyenek voltak a Gaskó István-féle álsztrájkok – meg is kapta Orbán Viktortól értük a „bölény bajtárs” jelzót. De lehet a munka törvénykönyvéről szóló 2011-ben aláírt megállapodást is említeni, sok ilyen esetet sorolhatnék még.²

– *Térjünk vissza a vidéki demonstrációkhoz, útlezárásokhoz: milyen szerepet játszanak ezek szervezésében a szakszervezetek?*

– Ezeket elsősorban a szakszervezetek szervezik.

– *Most a vegyiparról és a VDSZ-ről beszél, vagy a többi szakszervezetről és szövetségről is? Egyáltalán, lehet azt pontosan tudni, hogy hol milyen a szervezettség szintje?*

– A vegyiparban nagyon magas a szervezettség. Nálunk, a VDSZ működési területén 35-40 százalékos.

– *Máshol nem?*

– Egyes iparágakban jóval tíz száza-

lék alatt van. Így jön ki a tíz százalékos fölötti átlag.

– *Akik az utakat lezárják, főleg szakszervezeti tagok?*

– A Magyar Szakszervezeti Szövetségnek vannak megyei képviselői, részben ők, részben az ágazati szakszervezetek szervezik az akciókat. Kiemelkedő ebben a Vasas Szakszervezet szervezőtevékenysége. Az ellenállás aszerint alakul, hogy egy-egy környéken mely ágazatok vannak dominánsan jelen. Úgy látom, hogy ahol erős a feldolgozóipar, vagy ahol az autógyártóknak beszállító cégei vannak, ott már kezdik kapiskálni, miről is van szó. Természetesen vannak fehér foltok, de a megyei jogú városokban erősödik a tudatosság. Ezért is gondolom azt, hogy ha most az ünnepek miatt egy időre lecsendesedik is a tiltakozás, az elmúlt időszakban az országos hullám oly magasra csapott, hogy a továbbiakban is lesznek még kisebb-nagyobb hullámok. A helyi szintű megállapodások tekintetében most következnek az igazi feszültségek.

– *De vajon összeadódhatnak-e ezek általános sztrájkká? Mert változást, pozitív fordulatot nem Budapest bizonyos terein fognak kivívni a fiatalok, és nem is a parlament plenáris üléstermében vagy a közmédia épületében a néhány ellenzéki képviselő, vagy a felpályás útlezárások helyszínén az a néhány aktivista... Ehhez sokkal nagyobb erő kell.*

– Ezt mondom én is. De azt is mondom, hogy itt fogalmi zavarok vannak, tisztázni kell egy-két alapvető kérdést. 2010-ben a második Or-

² A legújabb a 2019–2020-as, a minimálbérrel kapcsolatos „megállapodás”, amelyet a MASZSZ nem fogadott el.

bán-kormány olyan sztrájk törvényt fogadtatott el a parlamenttel, hogy bizonyos közüzemekben, közszolgáltatásoknál, ilyenek a közlekedés vagy a víz-, gáz- és villanyszolgáltatók, szinte nem lehet sztrájkolni. Amivel egyébként valahol egyet is lehet érteni. Viszont ez azt is jelenti, hogy sztrájkot most már csak a munkahelyeken lehet kezdeményezni. Olyan általános sztrájk, amilyenről a tüntetéseken a molinókon lehet olvasni, nincs, fogalmilag nem létezik. Az ugyanis nem sztrájk, hogy nem megyek be dolgozni, hanem inkább kimegyek az utcára. Ha valaki sztrájkol Magyarországon 2019-ben, az bemegy a munkahelyére, és ott nem veszi föl a munkát. Ez tehát nem az az eset, mint Németországban az úgynevezett tapétázási sztrájk idején, amikor a munkavállalók többsége elhatározta, hogy felújítja a lakását, és akkor úgy ment dolgozni, hogy nem ment be dolgozni. Nálunk ez nem működik.

– És azt gondolja, a munkahelyeken, az átlagosan tízszázalékos szervezettség mellett, a tájékozatlan és kiszolgáltatott vidéki dolgozók körében majd mindenütt elkezdődnek a sztrájkok, amelyek végül egy nagy, országos sztrájkban egyesülnek? Ugyan!

– Ezért kell az embereknek elmagyarázni, hogy mi a tét.

– És ezt hogy képzelem?

– Úgy, hogy január 1-jétől a labda a szakszervezetek térfelén pattog, tehát január 2-án nulla órától elkezdik összegyűjteni az üzemekben, ki az, aki támogatja a sztrájkot. És

ha a dolgozók ötven százaléka plusz egy fő támogatja, akkor elindulhat a sztrájk. Ezért mondtam én azt most már nem először, hogy a munkavállalóknak igenis el kell dönteniük, hogy hajlandók-e saját magukért, a saját sorsuk jobbra fordításáért összesen két órát sztrájkolni.

– Miért két órát?

– Mert első körben csak figyelmeztető sztrájkot lehet indítani, de ha ezeket össze tudjuk hangolni, akkor abból összeállhat egy nagy sztrájk.

– És ha nem hajlandók rá? Vagy nem elég sokan, sok helyen hajlandók erre?

– Akkor vége.

– És akkor ez megint egy újabb kudarc lesz.

– De ez nem a szakszervezeteken és nem a politikusokon múlik, kizárólag magukon a munkavállalókon. Hogy valaki hajlandó-e két órát önmagáért úgy bent lenni az üzemben, hogy nem dolgozik. Mert ezt hívják sztrájkoknak.

– És úgy látja, hogy hajlandók, vagy inkább úgy mondanám, képesek lesznek erre azok, pont azok, akiket ez a rabszolga törvény és a többi változás leginkább érint, akiknek a legjobban fáj? Akik a legkiszolgáltatottabbak?

– Jogos kérdés, hiszen érzékelni lehet, hogy a munkavállalók egy része nem érti, miről van szó a törvényben. Ezért is volt jó, hogy megszületett és elterjedt az elnevezés: rabszolga törvény. Mert a lényegről beszél.

– *Az elmúlt napokban a Facebookon, ahol tíz- és százezrek követték a szereplők által telefonon közvetített eseményeket, amelyeket aztán ki-ki a maga szája íze szerint kommentált, egy ismerősöm, ismert értelmiségi, a kételyeit osztotta meg a többiekkel, hivatkozva egy általa meghallgatott szakszervezeti vezetővel készült interjúra, körülbelül a következőképpen: itt nem általános sztrájk készül, hanem illedelmes sztrájk, tudniillik amikor minden szabályt be akarnak tartani, amelyek egyébként arra vannak hivatva, hogy megakadályozzák a sztrájkot, akkor az olyan, mintha Orbán Viktortól kérnének engedélyt rá, és így ennek természetesen nem is lesz semmi eredménye. Mit válaszol erre?*

– Bocsánat, ha elveszítem a türelmemet, amikor ilyesmit hallok, és ajánlom az illető úrnak vagy hölgynek, hogy olvassa el a sztrájk törvényt.

– *Na de ez egy nagyon rossz törvény... A parlamentben is átlépték a házsabályt a képviselők, amikor megakadályozták a levezető elnököt, hogy a pulpitusra lépjen. Igaz, a mentelmi joguk védelmében...*

– Erről van szó. Ha a bíróság megállapítja, hogy a sztrájk jogellenes volt, akkor a szakszervezet első számú vezetője a teljes vagyonával felel. Ismétlem, nem a szervezet, hanem a vezetője. Tehát ha a vegyiparban történik egy jogellenes sztrájk, most kicsit sarkítom a dolgot, akkor Székely Tamás pillanatokon belül homeless lehet. Tudniillik annak idején, még a Gyurcsány-kormány idején a Gaskó István által irányított vasúti گردülősztrájkokból tanulva, erre rea-

gálva, a második Orbán-kormány a korábbi sztrájk törvényt a maga kétharmadával pillanatok alatt ilyen értelemben módosította. Tehát lehet kritizálni a munkavállalókat, lehet kritizálni a jelenleg regnáló szakszervezeteket, különösen a szakszervezet vezetőit – mert sok igazság van ezekben a kritikákban, de sok igazságtalan és alaptalan állítás is. Azzal egyébként nem segíti senki ezt a most elinduló nehéz, de reményeim szerint mégiscsak kemény és fáradhatatlan küzdelmet, ha fűrészei alattunk és persze mindannyiunk, tehát saját maga alatt is a fát, azon borongva, hogy „a szakszervezetek már megint nem csinálnak semmit”. Nagyon örülnék, ha ezek a barátaink, akik mindig mindenkinél sokkal jobban tudják, hogyan kellene a szakszervezeteknek harcolniuk, egyszer elkísérnének engem egy gyárba, és elkezdenének beszélgetni az emberekkel. És akkor végre rájönnének, hogy a szakszervezet nem egyenlő a szakszervezeti tisztségviselővel. A szakszervezet tagokból áll, azokból a munkavállalókból, akik eldöntik, hogy jobbra vagy balra menjünk.

– *Azt nyilatkozta a napokban, hogy azonnal el kell kezdeni szakszervezeteket szervezni. Hogyan?*

– Így van, pontosan. Ez a jövő kulcskérdése.

– *Nem lehet, hogy a múlté is? Miért most, miért nem már húsz-harminc éve egyfolytában?*

– Persze, ezt kellett volna csinálni... Ha az olyan könnyű lett volna! De tudja-e például, hogy egyes helyek-

ről kirúgják a szakszervezetet kezdeményező személyt? Perek egész sora zajlik emiatt szakszervezeti tisztségviselőkkel, a munkáltatóval szemben. És tragikus módon nem is annyira a külföldiek meg a multik, hanem leginkább a magyar menedzsment megy neki a szakszervezeti tisztségviselőknél és a szakszervezetnek. Pedig nagyon jó lenne, ha tudomásul vennék, különösen a magyar vállalatvezetők, hogy valahol ők is munkavállalók. A tagtoborzás, tagszervezés tehát stratégiai kérdés. A szakszervezet működését egyedül érdemben a tagság határozza meg. Ha nincs tagság, nincs szakszervezet. Rendszeres kampányokat, közösségi rendezvényeket szervezünk tagtoborzásért. A VDSZ esetében éves szinten három-, akár négyezer tagot is szervezünk, de közben sokan nyugdíjba mennek, vagy elhagyják a szervezetet.

– *A beszélgetésünk elején szóba került a szakszervezetek állapota a poszt szocialista országokban, és különösen Magyarországon, amit talán negatív végpontnak is tekinthetünk. Miben látja ennek okait? És én most már nem a közvetlenül 1990 után kialakult helyzet okairól kérdezem, mert azzal nagyjából tisztában vagyunk, hanem arról, miért tart azóta is ez a hihetetlen mértékű apály? Miközben ebben a régióban az első pár évben végbement egy, csak a 1929–33-as válsághoz hasonlítható gazdasági visszaesés, majd ráadásul a 2008-as nagy pénzügyi válság. Kívánhat ennél kedvezőbb környezetet a maga számára a szakszervezeti mozgalom? Persze, csak ha nem továbbra is transzmissziós szíjként fogja fel magát...*

– Miközben magam sem vitatom a szakszervezetek felelősségét ebben a folyamatban, én ezt azért mégsem elsősorban rajtuk kérném számon – ez így durva általánosítás volna. Nálunk ugyanis ez a folyamat a rendszerváltást követően – szemben a második világháború utáni nyugat-európai szakszervezeti fejlődéssel, amikor nagyon erős jogokkal ruházták fel a szakszervezeteket – sok esetben a felmorzsolódásukat hozta.

– *De mégsem minden esetben, az ön szakszervezete, a VDSZ ennek ellenpéldája. Ahol másképp történt, ott miben látja ennek okait?*

– Egyrészt abban, hogy nem voltak megfelelő tisztségviselőik, másrészt abban, hogy nagyon sok helyen felélték a vagyont. Amikor a vagyonszelvő csoportok vagyonhoz jutottak, a szakszervezeti tisztségviselői kör ezt kvázi fölélte, miközben távol tartotta magát az üzemektől és a tagszervezeteitől, és nem szervezett folyamatosan tagszervezési és tagfenntartási kampányokat. A harmadik ok az oktatás eltűnése a tevékenységi körükből. Mi lett a SZOT-iskolával a budapesti Tárogató úton? Azt az épületet a Liga és a Munkástanácsok kapta annak idején – de hol van már az az iskola?

– *Hol van?*

– Eladták. Most az IBS, az International Business School van a helyén. A felmorzsolódás okai közé sorolnám, ha nem is a legfontosabbak közé, a szakszervezetek elaprózódását. Nézzük meg, a BKV-nál például hány szakszervezet van! Huszonkettő? Vagy a MÁV-nál... Harminc? Nem

is tudom számba venni... A Mol-csoportnál is van vagy három-négy, de lehet, hogy öt... Tehát egymással rivalizálva próbáljuk meg ugyanazt a munkavállalói kört megszólítani, miközben a munkáltató hátradől, és azt mondja, hogy „ha ide akartok jönni, akkor előbb egyeztetek meg egymással!”.

De a lényeg, hogy a kilencvenes években, a nagy gazdasági, strukturális átalakulásban, amelynek során privatizálták a gazdaság túlnyomó részét, vagy egész gazdasági ágazatok szűntek meg, a szakszervezetek nem vették fel a fonalat. Rengeteg szakszervezeti tagot, munkavállalót veszítettek el, de nem foglalkoztak utánkötéssel, nem nyújtott senki segédkezet annak, aki munkanélkülivé vált, és ezáltal végképp hitelét veszítette a szakszervezeti mozgalom. És én itt most nem személyekről beszélek, hanem magáról a jelenségről. Ahogy leépült a szakszervezeti tagdíjfizetői kör, a vezetés nem igyekezett a tevékenységét ehhez igazítani. Hanem ült a nem létező babérjain, mondván, „legfeljebb eladunk még egy-két ingatlant...”.

– *És „beülünk a parlamenti padso-
rokba”...*

– Volt olyan is. És közben szépen lassan leszalámították a Horn-kormány idején a szakszervezeti mozgalom java részét, a különböző érdekegyeztetési szintekhez már az első Orbán-kormány alatt hozzányúltak, majd a második alatt gyakorlatilag fel is számolták mindet. És van itt egy, a szakszervezeteken túlmutató, de alapvető probléma: nem létezik sem az általános iskolában, sem a középiskolában, sem a felsőfokú oktatási

intézményekben semmiféle, a munka világát érintő tananyag. Tehát ha egy frissen végzett fiatal munkába áll, nem tudja, voltaképpen mi is az a munkaszerződés. És amikor aláírja a munkaszerződését, abban apró betűkkel ott lesz ez az „önként” vállalt négyszáz túlóra, ebben egészen biztos vagyok.

– *Azt lehet tudni, hogy a magyar kékgallérosok, mondjuk, az utolsó választáson leginkább kire, melyik pártra szavaztak? Van ilyen felmérés?*

– Sajnos nincsen. Ez egy nagy hiba volt.

– *Nem kéne megrendelni?*

– Utólag már nem lehet elvégezni, de az európai parlamenti választáson – ebben a Magyar Szakszervezeti Szövetség megállapodott a német szakszervezetekkel – közösen fogjuk megcsinálni.

– *De erről azért felmérés nélkül is lehet valamit tudni, nem?*

– Igen, meg is mondom önnek: azokon a munkahelyeken, ahol az átlagjövedelem magasabb a magyar átlagjövedelemnél, a túlnyomó többség egyértelműen kormánypárti szavazó vagy szimpatizáns...

– *A kékgallérosok?*

– Ezen én egyáltalán nem lepődöm meg. A magasabb jövedelműek esetében az egykulcsos, 17 százalékos adó bevezetése egyértelmű jövedelemnövekedést hozott, és a magasabb jövedelműeknél a gyermekek

után járó adókedvezmény is további pluszt jelent.

– *Kikre vonatkozik ez? A vezetőkre?*

– Egyáltalán nem. Ez az átlagkezesetekre vonatkozik, az átlagra. A gyógyszeriparban például nem egy „kékalléros területen”, tehát műszakba járó munkásrétegeknél, köszönhetően a gyógyszeriparra jellemző jövedelmezőségnek, 400-500 ezer forintos bruttó fizetéseket is el lehet érni. Ezt azért ne felejtsük el. Tehát abban a pillanatban, amikor a szakszervezet, mondjuk a VDSZ, mondjuk Székely Tamás kiáll a tagok elé, és azt mondja, hogy követeli a többkulcsos adó újbóli bevezetését, akkor őt ott, helyben lenyilazzák.

– *Nem valami hasonló fog történni most is, a négyszáz túlóra esetében? Csak most már nem az ilyen magas jövedelműek, hanem a sokkal kiszolgáltatottabbak körében... Hiszen „végre lehet még többet túlórázni, és ezzel kicsit többet keresni”.*

– Na de épp ez a bajom nekem is!

– *Ezért kérdzem.*

– Ez a bajom, és ebben a munkavállalói csoportban ráadásul a szakszervezetek nem kellően szervezettek. És ezért fogja a munkáltató ezt az új helyzetet a maga számára ragyogóan kihasználni, amikor odatolja a dolgozó orra elé, hogy „akkor nesze, itt írd alá, van rá három perced”.

– *Vagyis? Tárjuk szét a karunkat, és legyintsünk?*

– Dehogy! Ezért kell tüntetni, ezért kell hangosnak lenni, és ezért kell minden követ megmozgatni annak érdekében, hogy az emberek megértsék, hogy ha másért nem is, de magukért, saját magukért most legalább másfél lépést meg kell tenniük. Ha nem megy, akkor én hátradőlök a székemben. Hátra tudok dőlni, itt van egy székházunk teljesen jó állapotban. Van a VDSZ-nek közel 21 ezer tagja. Várom a sült galambot, és mindenkinek integetek innen az ablakból, aki elmegy előttünk az utcán. Ezt is lehetne csinálni, de nem ezt teszem.